

Briselē, 2026. gada 19. jūnijā  
(OR. en)

10400/26

SOC 390  
EMPL 209  
EDUC 260  
ECOFIN 802  
COMPET 806  
ENV 789  
ENER 421  
JAI 859  
GENDER 113  
JEUN 156  
SAN 502

## PIEZĪME

|           |                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sūtītājs: | Padomes Ģenerālsekretariāts                                                                                                                                                                                                      |
| Saņēmējs: | Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome                                                                                                                                                                                            |
| Temats:   | 2026. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu novērtējums un<br>2025. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošana:<br>Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas atzinums<br>– <i>apstiprināšana</i> |

Pielikumā ir pievienots Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas atzinums par 2026. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu novērtējumu un 2025. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanu, kas Padomei (*EPSCO*) jāapstiprina 2026. gada 29. jūnija sanāksmē.

Šīs piezīmes papildinājumi:

- *EMCO-SPC* 2026. gada sociālās konverģences pārskati – secinājumi par konkrētām valstīm (ADD 1),
- *EMCO* 2026. gada daudzpusējās uzraudzības pārskati – secinājumi par konkrētām valstīm (ADD 2),
- *SPC* 2026. gada daudzpusējās īstenošanas pārskati – secinājumi par konkrētām valstīm (ADD 3).

**Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas atzinums par  
2026. gada Eiropas pusgada ciklu**

**Preambula**

**Nodarbinātības komiteja (EMCO) un Sociālās aizsardzības komiteja (SPC) ir atbildīgas par Eiropas pusgada īstenošanu nodarbinātības, prasmju un sociālās politikas jomā <sup>1</sup>. Attiecīgi visā 2026. gada Eiropas pusgada ciklā komitejas:**

- Pirms EPSCO 9. marta sanāksmes sagatavoja ikgadējo *Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (EZI)* un *vienoto nodarbinātības ziņojumu (VNZ)*, kā arī tam pievienotos Padomes secinājumus. EMCO arī sagatavoja pirmo *Ieteikumu par cilvēkkapitālu ES* <sup>2</sup>.
- Pirms EPSCO 29. jūnija sanāksmes sagatavoja jaunus *konkrētām valstīm adresētus ieteikumus (KVAI)* <sup>3</sup> un puda viedokļus par pievienoto *horizontālo piezīmi* Eiropadomei <sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 148., 150. un 160. pantu, Padomes Lēmumiem [2015/772](#) un [2015/773](#), ar ko izveido komitejas, un [Regulu 2024/1263](#) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju.

<sup>2</sup> Visus dokumentus Komisija kā daļu no [rudens paketes](#) pieņēma 2025. gada 25. novembrī. Pēc tam, kad dokumenti bija apspriesti komitejās, tos 9. martā apstiprināja vai pieņēma Padome. [EZI](#), [Cilvēkkapitāla ieteikuma](#), [VNZ](#) un [Padomes secinājumu](#) galīgie teksti ir pieejami tiešsaistē.

<sup>3</sup> Komisija to pieņēma 3. jūnijā kā daļu no [pavasara paketes](#), un pēc tam, kad būs noslēgusies apspriešana komitejās, to paredzēts apstiprināt EPSCO 29. jūnija sanāksmē un pieņemt Padomē 10. jūlijā.

<sup>4</sup> Prezidentvalsts Kipras vadībā sagatavotās horizontālās piezīmes par 2026. gada KVAI nolūks ir veicināt politiskās diskusijas Eiropadomē 18. un 19. jūnijā.

- Palīdzēja sagatavot Padomes ieteikumus, ar ko apstiprina *vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus* (VTFSP) <sup>5</sup>.

**EMCO un SPC arī izskatīja progresu, ko dalībvalstis panākušas attiecīgo 2025. gada KVAI īstenošanā, un uzraudzīja sociālās konverģences stāvokli ES, pamatojoties uz sociālās konverģences sistēmas konstatējumiem** <sup>6</sup>. Attiecībā uz pēdējo – pirmā posma analīze tika integrēta 2026. gada vienotajā nodarbinātības ziņojumā, savukārt otrā posma analīzi Komisija publicēja un pēc tam to apsprieda komitejās <sup>7</sup>.

Ņemot vērā šos pasākumus, šā atzinuma **1. iedaļā** ir izklāstīts abu komiteju viedoklis par Eiropas pusgada pārvaldības aspektiem. **2. iedaļā** ir izklāstītas pārdomas par Komisijas ierosinātajiem 2026. gada KVAI, kas 2026. gada 4. jūnijā tika iesniegti *EMCO* un *SPC*. **3. iedaļā** ir izklāstīti rezultāti, kas gūti, izskatot dalībvalstu progresu attiecīgo 2025. gada KVAI īstenošanā, un konstatējumi saistībā ar sociālās konverģences sistēmu, izklāstu veidojot kā tematiskus vēstījumus. Attiecīgie secinājumi par konkrētām valstīm ir pievienoti **pielikumos**.

---

<sup>5</sup> Šos Padomes ieteikumus pieņem *ECOFIN* padomes sanāksmēs.

<sup>6</sup> Sociālās konverģences sistēmas struktūra un iezīmes tika apspriestas īpašā *EMCO* un *SPC* darba grupā, kas darbojās laikposmā no 2022. līdz 2023. gadam, un tās ir aprakstītas [galvenajos vēstījumos par sociālās konverģences sistēmas ieviešanu Eiropas pusgadā](#) un ar tiem saistītā [ziņojumā](#). Abi dokumenti *EPSCO* ministriem tika iesniegti 2023. gada jūnijā.

<sup>7</sup> Komisija 21. aprīlī publicēja otrā posma analīzi kā [dienestu darba dokumentu](#). *EMCO* un *SPC* apsprieda analīzi, izmantojot īpašus pārskatus, un tās rezultāti ir apkopoti 3.1. iedaļā.

## 1. iedaļa

### Eiropas pusgada pārvaldības aspekti

**2026. gada Eiropas pusgada cikls iezīmēja otro gadu, kopš tiek īstenota jaunā ES ekonomikas pārvaldības sistēma, kurā ir stingri nostiprināts Eiropas sociālo tiesību pīlārs.** Šajā sakarā komitejas atzinīgi novērtēja ekonomikas, nodarbinātības, prasmju un sociālās politikas padziļinātu integrāciju visā pusgada procesā, jo īpaši 2026. gada KVAI. Šīs norises balstās uz VTFSP būtiskajām nodarbinātības un sociālo dimensijām <sup>8</sup>, kurām *EMCO* un *SPC* attiecīgā gadījumā turpināja sniegt pienesumu, sagatavojot Padomes ieteikumus, ar ko apstiprināja to saturu. Komitejas uzskata, ka šāda spēcīgāka politikas integrācija atbilst to ilgstošajam darbam pie reformām un ieguldījumiem darba tirgū, prasmēs un sociālajā politikā kā iekļaujošas ekonomikas izaugsmes, produktivitātes un konkurētspējas virzītājspēkiem <sup>9</sup>.

---

<sup>8</sup> *EMCO* un *SPC* [priekšsēdētāju vēstule par vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem](#), ko *EPSCO* ministriem iesniedza 2025. gada februārī.

<sup>9</sup> Šo pārdomu rezultātā tapa [atzinums par sociālo investīciju pievienoto vērtību un EPSCO padomes filiēre lomu Eiropas pusgada pārvaldībā](#) (apstiprināts Padomē 2023. gada novembrī), [Padomes secinājumi par darba tirgus, prasmju un sociālās politikas lomu noturīgām ekonomikām](#) (apstiprināti Padomē 2024. gada jūnijā) un [Brīvprātīgi pamatprincipi ES dalībvalstīm, lai izvērtētu reformu un sociālo investīciju darba tirgus, prasmju un sociālās politikas jomās ekonomisko ietekmi](#) (apstiprināti Padomē 2024. gada jūnijā).

**Ar 2026. gada pusgada ciklu tika ieviests pirmais ieteikums par cilvēkkapitālu, visaptveroša darbvietu kvalitātes problēmu analīze un atjaunots uzsvars uz nabadzības riska, nevienlīdzības un sociālās atstumtības mazināšanu saskaņā ar jauno ES nabadzības novēršanas stratēģiju** <sup>10</sup>. Ar Ieteikumu par cilvēkkapitālu tiek izveidots atjaunināts politikas satvars cilvēkkapitāla attīstības stiprināšanai Savienībā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta tam, lai steidzami novērstu trūkumus stratēģiskās nozarēs, paātrinātu kvalifikāciju atzīšanu, stiprinātu pamatprasmes, paplašinātu profesionālo izglītību un apmācību (PIA) un *STEM* izglītību un plašāk izmantotu prasmju apzināšanu, lai atbalstītu statusa maiņu darba tirgū un konkurētspēju. Tajā pašā laikā, pamatojoties uz *EMCO* 2025. gadā pieņemto atzinumu un ar to saistīto uzraudzības sistēmas atjauninājumu <sup>11</sup>, darbvietu kvalitāte ir sistemātiski integrēta Eiropas pusgada procesā, un īpaša analīze ir iekļauta 2026. gada VNZ un ziņojumos par valstīm, kā rezultātā KVAI attiecīgā gadījumā skaidri sniedz politikas norādes visās tā galvenajās dimensijās. Pavasara pakete atspoguļo arī jaunās ES nabadzības novēršanas stratēģijas prioritātes, proti, attiecībā uz politikas svirām nabadzības un sociālās atstumtības risku mazināšanai.

---

<sup>10</sup> [ES nabadzības novēršanas stratēģija – nodarbinātība, sociālās lietas un iekļautība](#), ko Komisija publicēja 2026. gada 6. maijā.

<sup>11</sup> [EMCO atzinums par darbvietu kvalitātes dimensijām](#), kas EPSCO ministriem tika iesniegts 2025. gada jūnijā. Atjaunināta uzraudzības sistēma tiks iekļauta 2026. gada Nodarbinātības pārraudzības instrumentā, ko nosūtīs Padomei pirms EPSCO oktobra sanāksmes.

**Saistībā ar Eiropas pusgada nodarbinātības un sociālo dimensiju komitejas visā 2026. gada ciklā izvērtēja progresu virzībā uz ES un valstu 2030. gada mērķrādītājiem nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā.** <sup>12</sup> Kopumā Savienība ir uz pareizā ceļa, lai sasniegtu savu 2030. gada nodarbinātības mērķrādītāju, turklāt vairākas dalībvalstis jau ir sasniegušas vai pārsniegušas savus valsts mērķus. Tajā pašā laikā nepietiekams progress 2030. gada prasmju mērķrādītāja sasniegšanā rada būtiskus riskus nākotnē, ņemot vērā pastāvīgo darbaspēka trūkumu un vājo ražīguma pieaugumu. Komitejas arī pauž bažas par to, ka progress nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā dalībvalstīs joprojām ir nepietiekams un nevienmērīgs, un pašlaik Savienība atpaliek no 2030. gada nabadzības samazināšanas mērķrādītāja sasniegšanas grafika, turklāt joprojām pastāv atšķirības, kas ietekmē neaizsargātās situācijās esošas personas. Lai sekmētu progresu virzībā uz Savienības 2030. gada pamatmērķrādītāju sasniegšanu, komitejas cer 2026. gada otrajā pusē apspriest gaidāmo Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu <sup>13</sup>.

**Lai palīdzētu apzināt riskus un izaicinājumus augšupējai sociālajai konverģencei, komitejas palīdzēja īstenot sociālās konverģences sistēmu, pamatojoties uz Komisijas veikto analīzi.**

Ņemot vērā iepriekšējos pusgada ciklos paustos viedokļus <sup>14</sup>, dažas dalībvalstis norādīja, ka ir iespējams pilnveidot otrā posma analīzes grafiku, piemēram, ja atvēlētu vairāk laika tehniskiem dialogiem starp Komisiju un attiecīgajām dalībvalstīm, kā arī ja stiprinātu skaidrojumu par cēloņsakarību saikni starp politikas jomām un skaidrāk ņemtu vērā jaunākās norises. Diskusijās tika norādīts uz neizbēgamo kompromisu starp to, lai atvēlētu vairāk laika padziļinātiem tehniskiem dialogiem nolūkā nodrošināt to kvalitāti, un to, lai nodrošinātu pienesuma savlaicīgu pieejamību komiteju daudzpusējās uzraudzības pārskatiem. *EMCO* un *SPC* atzinīgi vērtē to, ka minētās sistēmas konstatējumi ir integrēti 2026. gada KVAI priekšlikumos un ziņojumos par valstīm, tādējādi atbalstot tādu politikas pasākumu noteikšanu, kas vērsti uz to, lai veicinātu augšupēju sociālo konverģenci.

---

<sup>12</sup> Komitejas 2022. gada jūnijā Padomei iesniedza [atzinumu par valstu mērķrādītāju noteikšanas procesu 2030. gadam](#).

<sup>13</sup> Komitejas deva ieguldījumu nākamajā rīcības plānā, sniedzot [atzinumu par Savienības turpmākajām politikas prioritātēm attiecībā uz Eiropas sociālo tiesību pīlāru](#), ko Padome apstiprināja 2024. gada martā, un apmainoties viedokļiem, kas notika 2025. gada maijā.

<sup>14</sup> [2024. gada Eiropas pusgada ciklā izmēģinājuma kārtā īstenotās sociālās konverģences sistēmas novērtējums](#), ko Padome apsprieda *EPSCO* sanāsmē 2024. gada 2. decembrī.

Saskaņā ar standarta praksi *EMCO* un *SPC* arī rīkoja visaptverošas diskusijas ar ES sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvjiem par rudens un pavasara paketēs izklāstītajām politikas prioritātēm. Šīs viedokļu apmaiņas rezultātā notika konstruktīvs un saturisks dialogs, kas tika pienācīgi ņemts vērā šā atzinuma sagatavošanā.

Komitejas vēlreiz norāda, ka būtisks faktors sekmīgai ekonomikas, nodarbinātības un sociālās politikas koordinēšanai un īstenošanai ir sociālo partneru, pilsoniskās sabiedrības pārstāvju un citu attiecīgo ieinteresēto personu iesaistīšana visos Eiropas pusgada un valsts politikas veidošanas ciklu posmos. Šajā sakarā 2026. gada otrajā pusē *EMCO* veiks īpašu sociālā dialoga pārskatīšanu, lai novērtētu progresu visās dalībvalstīs, un ziņos Padomei par sociālā dialoga stāvokli visā Savienībā <sup>15</sup>.

Visbeidzot, komitejas uzsver, ka pēc pavasara paketes publicēšanas jūnijā trešo gadu pēc kārtas komiteju līmenī tika pieņemti *ad hoc* pasākumi, lai nodrošinātu līgumā paredzēto *EPSCO filiēre* iesaistīšanu jauno KVAI sagatavošanā un apstiprināšanā. Tā rezultātā atkal bija ierobežots laiks viedokļu apmaiņai ar sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām komitejās un jauno KVAI jēgpilnai analīzei un sagatavošanai dalībvalstīs, un *EMCO*, *SPC* un Ekonomikas politikas komitejas (*EPC*) ikgadējā kopīgā sanāksme atkal izvērtās hibrīdsanāksmē. Saīsinātie KVAI nodarbinātības, prasmju un sociālo aspektu izskatīšanas termiņi var apdraudēt Eiropas pusgada procesa ticamību un negatīvi ietekmēt līdzatbildību un ieteikumu ātru īstenošanu. Tā iemesls ir ierobežotais laiks, kas pieejams jēgpilnām daudzpusējām diskusijām, kā arī valsts apspriedēm, kurās iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas. *EMCO* un *SPC* turpina iestāties par atbilstīga un paredzama grafika izveidi pavasara paketes publicēšanai un ir gatavas šajā sakarā atbalstīt Komisiju un Padomes nākamās prezidentvalstis.

---

<sup>15</sup> *EMCO* 2025. gadā vienojās pārstrukturēt un paplašināt sociālā dialoga pārskatīšanas darbības jomu, lai uzraudzītu, kā visās dalībvalstīs tiek īstenots [Padomes 2023. gada ieteikums par sociālā dialoga stiprināšanu Eiropas Savienībā](#), un aicināja valsts sociālos partnerus sniegt ieguldījumu, piedaloties diskusijās.

## 2. iedaļa

### Komisijas ieteikumi 2026. gada KVAI – novērtējums

2026. gada pavasara paketē sniegtās politikas norādes atspoguļo sociālekonomisko kontekstu, ko raksturo paaugstināta ģeopolitiskā nenoteiktība, arvien ātrākas tehnoloģiskās pārmaiņas un pastāvīgas strukturālas problēmas, kas ietekmē Savienības konkurētspēju, ražīgumu un sociālo kohēziju. Komitejas atzīmē, ka 2026. gada cikls vēl vairāk nostiprina Eiropas pusgada strukturālo evolūciju, kurā konkurētspējas, noturības un sociālā taisnīguma jautājumi arvien biežāk tiek risināti integrētā veidā, bet cilvēkkapitāls un sociālā kohēzija ir atzīti par priekšnoteikumu ražīguma pieaugumam un ekonomikas stabilitātei. Ņemot vērā minēto, šā gada Eiropas pusgada ciklā joprojām tika uzsvērtā nepieciešamība stiprināt Savienības ilgtermiņa konkurētspēju un noturību Eiropas sociālajā tirgus ekonomikā.

Komitejas atzinīgi vērtē to, ka 2026. gada KVAI arvien vairāk tiek atzīts, ka reformas un ieguldījums cilvēkkapitālā, kvalitatīvās darbvietās un sociālajā iekļaušanā ir būtiski ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes un augšupējas sociālās konverģences virzītāji. Atbilstīgi *EPSCO filière* kompetencei tas izvērsās lielā skaitā KVAI priekšlikumu, kuru mērķis ir novērst darbaspēka un prasmju trūkumu un neatbilstību, palielināt dalību darba tirgū, veicināt darbvietu kvalitāti, stiprināt izglītības un apmācības sistēmas, uzlabot sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu, samazināt nabadzību un risināt problēmas saistībā ar mājokļu pieejamību cenas ziņā. Kopumā 2026. gada KVAI priekšlikumi pienācīgi atspoguļo ekonomikas snieguma, sociālā progressa un Savienības stratēģisko mērķu savstarpējo atkarību, sniedzot svarīgus ES līmeņa norādījumus vēl pirms 2028.–2034. gada daudzgadu finanšu shēmas.

**2026. gada KVAI priekšlikumos īpašs uzsvars ir likts uz darba tirgus sniegumu un darbvietu kvalitāti kā uz būtiskiem konkurētspējīgas un noturīgas ekonomikas elementiem.** Dalībvalstis tiek mudinātas stiprināt aktīvu darba tirgus politiku, atbalstīt statusa maiņu darba tirgū un palielināt nepietiekami pārstāvēto grupu dalību darba tirgū. Tas saskan ar uzskatu, ka darba tirgus sniegumu raksturo ne tikai darbvietu skaits, bet arī nodarbinātības kvalitāte, kas ietekmē dalības, ražīguma un darbaspēka piedāvājuma rādītājus. Šajā sakarā priekšlikumos ir pienācīgi atzīts, cik svarīgi ir paplašināt prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas, novērst darba tirgus segmentāciju, uzlabot darba apstākļus un veicināt partneru iesaisti saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi.

**Jaunajos ieteikumos joprojām liela uzmanība tiek pievērsta izglītībai, prasmēm un cilvēkkapitāla attīstībai kā stratēģiskiem aktīviem turpmākai Eiropas labklājībai un konkurētspējai.** Komitejas norāda, ka prasmju politika arvien vairāk tiek izmantota ne tikai kā nodarbinātības politikas instruments, bet arī kā stratēģisks Savienības konkurētspējas, rūpniecības pārveides un tehnoloģiskās suverenitātes veicinātājs. Ņemot vērā pastāvīgo darbaspēka un prasmju trūkumu, demogrāfiskās norises un pieaugošo pieprasījumu pēc padziļinātām, digitālām un *STEM* prasmēm, dalībvalstis tiek mudinātas stiprināt izglītības un apmācības sistēmas, paplašināt mūžizglītības iespējas un uzlabot dalību pieaugušo izglītībā. Vairāki KVAI priekšlikumi ir vērsti uz pamatprasmju uzlabošanu, nodrošinātās izglītības un apmācības iekļautības un kvalitātes uzlabošanu un mācīšanās sistēmu labāku pieskaņošanu darba tirgus vajadzībām. Komitejas pauž gandarījumu par to, ka ir atzīts, ka prasmju politikai ir izšķiroša nozīme ne tikai nodarbinātības un sociālās iekļaušanas atbalstīšanā, bet arī Savienības zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanā un tās stratēģiskās autonomijas stiprināšanā galvenajās nozarēs.

**Attiecībā uz sociālo iekļaušanu un sociālo aizsardzību 2026. gada KVAI priekšlikumos joprojām pievēršas problēmām, kas saistītas ar nabadzību, nevienlīdzību, sociālo atstumtību un sociālās aizsardzības sistēmu adekvātumu un ilgtspēju, tostarp ar piekļuvi kvalitatīvai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei saistītām problēmām.** Komitejas atzinīgi vērtē politikas pieeju pastāvīgo konvergenci, apvienojot adekvātuma un ilgtspējas apsvērumus ar pastiprinātu uzsvaru uz aktivizāciju, dalību darba tirgū un piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem. Komitejas arī pauž gandarījumu par to, ka īpaša uzmanība tiek veltīta sociālo pārvedumu un sociālās palīdzības efektivitātes, tvēruma un adekvātuma uzlabošanai, jo īpaši attiecībā uz personām neaizsargātās situācijās un bērniem, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība, saskaņā ar nabadzības novēršanas stratēģiju. Dalībvalstis tiek arī mudinātas uzlabot piekļuvi kvalitatīviem un kopienā balstītiem veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem, ņemot vērā demogrāfiskās tendences, darbaspēka trūkumu un teritoriālās atšķirības. Priekšlikumos ir pienācīgi atzīts, ka, lai novērstu un samazinātu nabadzību un sociālo atstumtību, nodrošinātu noturību, atbalstītu personu neaizsargātās situācijās dalību darba tirgū un palīdzētu uzlabot līdztiesību un risināt demogrāfiskās problēmas joprojām būtiska nozīme ir sociālās aizsardzības un iekļaušanas sistēmu stiprināšanas pasākumiem.

**Komitejas arī norāda, ka Eiropas pusgada procesā arvien lielāka nozīme ir jautājumam par mājokļu pieejamību cenas ziņā.** Vairākās dalībvalstīs mājokļu izmaksas arvien vairāk ietekmē darbaspēka mobilitāti, dzīves līmeni un sociālo iekļaušanu, turklāt arvien pieaug ar atstumtību mājokļa jomā saistītie riski. Komitejas atzīmē, ka mājokļu pieejamība cenas ziņā arvien vairāk tiek atzīta ne tikai par sociālu problēmu, bet arī par faktoru, kas rada grūtības saistībā ar pieņemšanu darbā, ietekmē darbaspēka mobilitāti, darba tirgus atbilstības efektivitāti, turklāt tai ir plašāka ietekme uz ražīguma pieaugumu un ekonomikas stabilitāti visā ES. Tāpēc KVAI priekšlikumos ir pienācīgi uzsvērtā nepieciešamība novērst strukturālos šķēršļus, kas ietekmē mājokļu pieejamību un to pieejamību cenas ziņā, atzīstot, ka norisēm mājokļu tirgū ir plašāka ekonomiskā un sociālā ietekme. Komitejas norāda, ka ir svarīgi nodrošināt, lai šo papildu dimensiju integrācija neradītu nevajadzīgu slogu Eiropas pusgadam.

**Komitejas atzīmē, ka turpinās sociālās konverģences sistēmas integrācija Eiropas pusgadā.**

2026. gada cikla laikā turpinājās jau trešais gads kopš sociālās konverģences sistēma ir īstenota kā integrēts instruments Eiropas pusgadā saskaņā ar ES Regulu 2024/1263 un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem. Sistēma palīdzēja sistemātiski un visaptveroši apzināt riskus un izaicinājumus saistībā ar augšupēju sociālo konverģenci, tostarp komitejās rīkojot divpusējas apmaiņas un daudzpusējas pārskatīšanas, kuru mērķis ir informēt Padomi par sociālās konverģences stāvokli ES. Sistēmas konstatējumi ir arī izmantoti Komisijas analīzē un 2026. gada pavasara paketē sniegtajās politikas norādēs.

**Visbeidzot, komitejas norāda, ka, neraugoties uz *ad hoc* pasākumiem, kas bija vajadzīgi, lai pabeigtu 2026. gada KVAI priekšlikumu sagatavošanu, tika nodrošināta cieša sadarbība starp *EMCO* un *SPC*, kā arī citām padomdevējām komitejām.** Pateicoties sadarbībai ar *ECOFIN* komitejām, bija iespējams efektīvi izskatīt vairākus transversālus politikas jautājumus starp *EPSCO* un *ECOFIN filières*. Saskaņā ar standartpraksi *EMCO* notika diskusijas par KVAI izglītības, apmācības un prasmju jomā, un tajās piedalījās delegāti no Izglītības komitejas (*EDUC*). Ar veselību saistītie KVAI tika apspriesti *SPC*, un locekļi tika aicināti valsts līmenī koordinēt darbu ar attiecīgajiem ekspertiem.

### 3. iedaļa

#### **Galvenie konstatējumi par 2025. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanu un par sociālās konverģences stāvokli Savienībā**

**Daudzpusējā uzraudzība ir viens no *EMCO* un *SPC* pamatuzdevumiem Eiropas pusgada ietvaros** <sup>16</sup>. Tas *inter alia* <sup>17</sup> nozīmē padziļināti novērtēt reformas, ieguldījumus un plašākus politikas pasākumus, kas sākti saskaņā ar KVAI, kurus Padome sniedza iepriekšējā Eiropas pusgada ciklā. Tādējādi daudzpusējām uzraudzības darbībām ir būtiska nozīme dalībvalstu politikas pasākumu atbalstīšanā ar politikas zināšanu un paraugprakses apmaiņu un kopīgas izpratnes veicināšanu par konkrētām valstīm raksturīgajām problēmām, lai nodrošinātu Padomei informāciju.

**Abas komitejas 2026. gadā novērtēja attiecīgo 2025. gada KVAI īstenošanu un sociālās konverģences sistēmas kontekstā apsprieda augšupējas sociālās konverģences riskus un izaicinājumus Savienībā un izdarīja par tiem secinājumus.** Attiecībā uz visiem pārskatiem par konkrētām valstīm secinājumi tika balstīti uz Komisijas dienestu sākotnējo ieguldījumu, izmantojot aprīlī publicēto otrā posma analīzi, un uz pašu dalībvalstu ziņojumiem par jaunākajiem veiktajiem pasākumiem, kam sekoja minēto pasākumu daudzpusēji novērtējumi, ko veica citas dalībvalstis un Komisija. Tika panākta savstarpēja vienošanās par secinājumiem attiecībā uz konkrētām valstīm, un tie ir pievienoti šim atzinumam.

---

<sup>16</sup> Attiecībā uz *EMCO* darbībām – to pamatā ir LESD 148. un 150. pants, savukārt *SPC* gadījumā tās ir balstītas uz LESD 160. pantu.

<sup>17</sup> *EMCO* daudzpusējās uzraudzības darbības ietver arī īpašus pārskatus par to, kā tiek īstenoti konkrēti Padomes ieteikumi, kas ir *EPSCO filière* kompetencē un adresēti visām dalībvalstīm. *SPC* tiek organizētas īpašas padziļinātas tematiskās diskusijas vai sniegti kopīgi ziņojumi, lai sekotu attiecīgo Padomes ieteikumu izpildei.

### 3.1. *EMCO* un *SPC* horizontālie konstatējumi par augšupēju sociālo konvergenci

***EMCO* un *SPC* 19. un 20. maijā veica vairākas sociālās konverģences pārskatīšanas, pamatojoties uz Komisijas veikto sociālās konverģences sistēmas otrā posma analīzi.**

Pārskatīšanā pievērsās deviņām dalībvalstīm, kuras 21. aprīlī publicētajā Komisijas analīzē bija identificētas kā tādas, kuras saskaras ar iespējamiem riskiem augšupējai sociālajai konverģencei, kā arī ar riskiem tām adresēto attiecīgo 2025. gada ieteikumu īstenošanā. Analīze dod ieguldījumu norišu uzraudzībā nodarbinātības, prasmju un sociālās politikas jomā Eiropas pusgadā saskaņā ar LESD 148. pantu, atbalstot centienus veicināt augšupēju sociālo konvergenci visā ES un progresu virzībā uz ES un valstu 2030. gada mērķrādītājiem, kas saistīti ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

- **Sociālās konverģences sistēmas 2026. gada otrā posma analīzē tika apzināts lielā mērā kopīgu risku kopums augšupējai sociālajai konverģencei visās aplūkotajās dalībvalstīs.** Šie riski tika plaši atzīti arī speciālistu diskusijās pat, ja tendenču apmērs un attīstības virziens dažādās valstīs bija atšķirīgs. Pārskatīšanā tika gūts apstiprinājums tam, ka dalībvalstis veic plašu reformu un ieguldījumu klāstu, tostarp dažos gadījumos vērienīgas strukturālas pārmaiņas. Tomēr daudzi no konstatētajiem strukturālajiem izaicinājumiem joprojām kavē progresu saistībā ar augšupēju sociālo konvergenci, un attiecībā uz minētajām problēmām ir vajadzīgi turpmāki pastāvīgi politikas centieni, lai pašreizējās reformas pārvērstu izmērāmos rezultātos. Tāpēc būs vajadzīgi pastāvīgi centieni, lai panāktu, ka notiekošās reformas pārvērstas noturīgā augšupējā sociālajā konverģencē.

- Norises darba tirgū liecina par neviendabīgu ainu.** Lai gan nodarbinātības tendences daudzās dalībvalstīs kopumā saglabājas pozitīvas, joprojām pastāv būtiskas un dažos gadījumos pieaugošas atšķirības attiecībā uz konkrētām grupām, jo īpaši sievietēm, jauniešiem, personām ar invaliditāti un trešo valstu valstspiederīgajiem. Saglabājas arī izteiktas reģionālās atšķirības, kas liecina par pastāvīgām problēmām nodrošināt līdzsvarotākus darba tirgus rezultātus dažādos reģionos un iedzīvotāju grupās. Dažos gadījumos neaizsargātu grupu bezdarba rādītāji saglabājas zemāki vai pat pasliktinās. Tajā pašā laikā vairākās dalībvalstīs darbaspēka trūkums un prasmju neatbilstība joprojām rada strukturālus ierobežojumus. Turklāt nepietiekama darbvietu kvalitāte apdraud darba tirgus rādītājus un augšupējas sociālās konverģences sasniegšanu. Tāpēc ir vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai palielinātu dalību darba tirgū, samazinātu segmentāciju un uzlabotu darba apstākļus, tostarp pastiprinot sadarbību ar sociālajiem partneriem un labi funkcionējošiem valsts nodarbinātības dienestiem.
- Prasmju un izglītības jomā pārskatīšana apstiprināja, ka pastāv ilgstošas un lielā mērā kopīgas problēmas, jo īpaši attiecībā uz dalību pieaugušo izglītībā, pamatprasmēm un digitālajām prasmēm, kā arī izglītības un apmācības priekšlaicīgu pamešanu.** Dalība pieaugušo izglītībā joprojām ir ievērojami zemāka nekā to paredz ES 2030. gada mērķrādītājs, un tas ierobežo daudzu darba ņēmēju un darba meklētāju iespējas pielāgoties pārmaiņām darba tirgū. Lai gan mūžizglītības un prasmju pilnveides iespējas tiek paplašinātas, to tvērums un efektivitāte attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām un nepietiekami pārstāvētām grupām joprojām ir ierobežots. Tas rada risku, ka turpināsies nevienlīdzība prasmju apguvē un darba tirgus rezultātos. Strukturālie pasākumi, kuru mērķis ir mazināt izglītības un apmācības priekšlaicīgu pārtraukšanu, bieži vien ir atkarīgi no sistēmas līmeņa spējām, tostarp skolotāju pieejamības, institucionālās gatavības un skolu spējas reaģēt uz arvien daudzveidīgākiem izglītojamo profiliem. Kopumā izglītības un apmācības sistēmu kvalitātes, iekļautības un atbilstības darba tirgum stiprināšana joprojām ir viena no galvenajām prioritātēm visās dalībvalstīs.

- **Pārskatīšanā tika arī norādīts uz pastāvīgām sociālām problēmām, kas jo īpaši saistītas ar nabadzības un sociālās atstumtības jomām.** Saglabājas paaugstināti riski konkrētām iedzīvotāju grupām, tostarp māsaimniecībām ar bērniem, personām ar invaliditāti un citām grupām neaizsargātās situācijās, ko bieži vien pastiprina reģionālās atšķirības pakalpojumu pieejamībā. Šie izaicinājumi joprojām ietekmē sociālo kohēziju un augšupēju sociālo konvergenci un cita starpā ir saistīti ar tādiem jautājumiem kā pabalstu adekvātums, piekļūstamība, izmantošana un sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāte nabadzības risku novēršanā. Īpaša uzmanība joprojām jāpievērš bērnu nabadzībai, ņemot vērā tās ilgtermiņa ietekmi uz vienlīdzīgām iespējām un paaudžu augšupēju sociālo konvergenci. Tajā pašā laikā sabiedrības novecošana palielina spiedienu uz ilgtermiņa aprūpes sistēmām un darbaspēka pieejamību veselības, aprūpes un sociālajā nozarē, vienlaikus arī radot plašākas ilgtspējas problēmas sociālās aizsardzības sistēmām. Lai gan daudzās dalībvalstīs notiek sociālās palīdzības un sociālās aizsardzības sistēmu reformas, tās joprojām ir dažādos īstenošanas posmos un laika gaitā būs pastāvīgi jāuzrauga un jāpielāgo.

**Lai pārvarētu minētos izaicinājumus, dalībvalstis īsteno plašu reformu klāstu.** Tomēr to efektivitāte lielā mērā ir atkarīga no savlaicīgas īstenošanas, pienācīgas administratīvās spējas, efektīvas koordinācijas starp pārvaldības līmeņiem un pastāvīgiem ieguldījumiem institucionālajās spējās. Konkrēti:

- Vairākos gadījumos aktivizācijas pasākumiem un subsidētām nodarbinātības shēmām joprojām ir nepieciešams novērtējums par to efektivitāti ilgtspējīgas integrācijas darba tirgū atbalstīšanā, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātām grupām. Šajā kontekstā joprojām ir būtiski stratēģiskāk iesaistīt darba devējus, tostarp MVU, jo tie bieži saskaras ar šķēršļiem piekļuvē nodarbinātības un apmācības atbalsta pasākumiem un to izmantošanā.
- Pārskatīšanā tika uzsvērts, cik svarīgas ir integrētas pieejas, kurās apvienota aktivizācijas politika, prasmju pilnveide, pienācīgs ienākumu atbalsts un piekļuve pakalpojumiem, lai veicinātu iekļaujošu dalību darba tirgū un stiprinātu augšupēju sociālo konvergenci.

- Pārskatīšanā arī atkārtoti uzsvērts, cik svarīgas ir stabilas uzraudzības sistēmas, uz pierādījumiem balstīta politikas izstrāde un sistemātiska ietekmes novērtēšana pirms īstenošanas, tās laikā un pēc tās. Šādi instrumenti ir būtiski, lai novērtētu reformu efektivitāti, atbalstītu rīcībpolitikas mācīšanos visās dalībvalstīs un uzlabotu sociālo investīciju efektivitāti, vienlaikus arī veicinot ES finansēšanas instrumentu, jo īpaši Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+), efektīvu izmantošanu strukturālo reformu atbalstam.

**Sociālās konverģences sistēma atbalsta nodarbinātības, prasmju un sociālo norišu integrētu uzraudzību, palīdzot apzināt riskus augšupējai sociālajai konverģencei visā ES.** Vienlaikus būtu jāturpina darbs, lai stiprinātu skaidrojumu par cēloņsakarību saikni starp politikas jomām. Tika arī atzīmēts, ka saspringtais otrā posma analīzes grafiks apvienojumā ar analīzes plašo tematisko tvērumu un nepieciešamību veikt koordināciju starp vairākām valsts pārvaldes iestādēm joprojām rada darbības problēmas, un tas nozīmē, ka turpmāko pusgada ciklu grafiku būtu vēlams pilnveidot.

### 3.2. EMCO horizontālie konstatējumi

**Nodarbinātības komiteja 18. un 19. martā ikgadējās daudzpusējās uzraudzības darbību ietvaros pārskatīja progresu, kas panākts, īstenojot 2025. gada konkrētām valstīm adresētos ieteikumus par izglītību un prasmēm.** Pārskatīšana parādīja, ka dalībvalstis aktīvi īsteno plašu reformu klāstu, reaģējot uz kopīgām ES mēroga problēmām, tostarp pastāvīgu darbaspēka trūkumu, jo īpaši skolotāju trūkumu, pamatprasmju samazināšanos, nepieciešamību paātrināt prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju un to, cik svarīgi ir *STEM* jomās piesaistīt vairāk izglītojamo, jo īpaši sievietes. Lai gan daudzas no minētajām reformām ir vērienīgas un strukturāli nozīmīgas, tās bieži vien ir agrīnā posmā, tās nav pietiekami saskaņotas un trūkst uzraudzības sistēmu, kas ļautu novērtēt reformu pilnu ietekmi.

- **Šīs norises jāskata salīdzinoši spēcīga darba tirgus kontekstā.** Nodarbinātības līmenis joprojām ir augsts, bezdarba līmenis ir stabils, un 2030. gada ES nodarbinātības mērķrādītājs šķiet sasniedzams. Tomēr līdzās šai noturībai pastāv ievērojams vēl neizmantots potenciāls. Daudzās dalībvalstīs sievietes, jaunieši, gados vecāki darba ņēmēji, personas ar invaliditāti un migrantu izcelsmes personas joprojām nav pietiekami integrētas nodarbinātībā. Tas liecina, ka, neraugoties uz pozitīviem kopējiem rezultātiem, darba tirgi vēl pilnībā neizmanto pieejamo cilvēkkapitālu. Strukturāla darbaspēka trūkuma un demogrāfisko pārmaiņu kontekstā tas ir galvenais šķērslis turpmākai izaugsmei, konkurētspējai un sociālajai kohēzijai.

- **Nemot vērā minēto, prasmes kļūst par galveno strukturālo izaicinājumu.** Rakstpratības un rēķinātpasmes samazināšanās gan studentu, gan pieaugušo vidū liecina par satraucošu pamatprasmju samazināšanos, kas tieši ietekmē nodarbināmību, ražīgumu un ilgtermiņa izaugsmes potenciālu. Tajā pašā laikā dalība pieaugušo izglītībā joprojām ir zemāka nekā to paredz ES 2030. gada mērķrādītājs, kas liecina, ka prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas sistēmas vēl nedarbojas vajadzīgajā apmērā vai intensitātē. Kopā šīs tendences norāda uz nepilnībām valstu izglītības un apmācības sistēmās – no sākotnējās izglītības līdz mūžizglītībai –, kuras ierobežo indivīdu spēju pielāgoties mainīgām darba tirgus prasībām. Rūpīgai prasmju apzināšanai un prognozēšanai ir izšķiroša nozīme, lai efektīvi prognozētu, novērstu un risinātu pašreizējo un turpmāko darbaspēka un prasmju trūkumu.
- **Valstu reformu programmās arvien vairāk tiek atspoguļoti centieni stiprināt digitālās un zaļās prasmes, kā arī veicināt *STEM* ceļus, apliecinot, ka to stratēģiskā nozīme ir plaši atzīta.** Tomēr šie centieni bieži vien nav pietiekami integrēti, lai radītu sistēmisku ietekmi. Turklāt rezultātu ierobežotās pieejamības dēļ ir grūti novērtēt, vai politika patiešām uzlabo dalību, pabeigšanu un atbilstību darba tirgum. Tas ir īpaši vērojams *STEM* jomās, kurās kopīgs mērķis joprojām ir sieviešu dalības palielināšana, bet kurās progress ir atkarīgs no saskaņotākām un ilgtspējīgākām pieejām, kas aptver agrīno izglītību, ievirzi un konsultācijas un karjeras iespējas.

- **Profesionālā izglītība un apmācība (PIA) un skolotāja profesija ir divi būtiski sistēmas darbības veicinātāji, tomēr tie abi saskaras ar strukturālu nepietiekamību.** PIA sistēmām joprojām ir būtiska nozīme, atbalstot darba tirgus reaģētspēju, jo īpaši, ja ir labi attīstīta mācīšanās darbavietā. Tomēr dalībvalstīs joprojām pastāv ievērojamas atšķirības attiecībā uz tās pievilcību, atbilstību un izmantošanu, kas liecina, ka progress nav vienmērīgs. Tajā pašā laikā skolotāju trūkums kļūst par vienu no aktuālākajām izglītības sistēmu problēmām. Kvalificētu skolotāju piedāvājumu ietekmē darbaspēka novecošana, darbā pieņemšanas problēmas, darba apstākļi un profesijas pievilcība. Lai gan pasākumi darba apstākļu uzlabošanai un darba slodzes samazināšanai ir svarīgi, ir vajadzīga visaptverošāka un tālredzīgāka pieeja, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar pieņemšanu darbā, noturēšanu darbā, profesionālo attīstību un karjeras izaugsmi.
- **Visā izglītības ķēdē joprojām pastāv vairākas problēmas.** Dalība agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē pēdējos desmit gados ir palielinājusies, taču kopumā tā joprojām ir nepietiekama, jo īpaši bērniem no nelabvēlīgas vides un migrantu izcelsmes bērniem, un tas ietekmē vēlākos izglītības rezultātus un integrāciju darba tirgū. Priekšlaicīga mācību pārtraukšana turpina samazināties, tomēr joprojām pastāv būtiskas atšķirības starp iedzīvotāju grupām un reģioniem, un nelabvēlīgā situācijā esoši izglītojamie saskaras ar lielāku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku. Tajā pašā laikā izglītības sistēmām arvien vairāk nākas reaģēt uz to, ka pieaug to studentu īpatsvars, kuriem ir īpašas vajadzības, palielinot pieprasījumu pēc iekļaujošām pieejām, atbilstīgām atbalsta struktūrām un pietiekama personāla. Kopumā šīs norises apstiprina, ka ir vajadzīgi spēcīgāki pamati, labāka nepārtrauktība visos mācīšanās posmos un iekļaujošākas izglītības sistēmas.

- **Neskatoties uz šiem izaicinājumiem, terciārās izglītības ieguvēju skaits turpina pieaugt, palielinot prasmīgo iedzīvotāju īpatsvaru.** Tomēr joprojām saglabājas plašāka nevienlīdzība, jo izglītības rezultātus turpina spēcīgi ietekmēt sociālekonomiskā izcelsme. Tajā pašā laikā dalībvalstīs ar labāku kopējo sniegumu atšķirības parasti ir mazākas, kas liecina, ka kvalitāte un taisnīgums ir savstarpēji pastiprinoši faktori. Tas uzskatāmi parāda, cik svarīgas ir politikas pieejas, kurās apvienota izcilība un iekļaušana, nevis kurās šos elementus uzlūko kā konkurējošus mērķus.
- **Kopumā pārskatīšanā tika izdarīts skaidrs secinājums: reformu centieni notiek, taču pagaidām tie vēl nav sasnieguši vajadzīgo mērogu, integrācijas pakāpi vai briedumu, kas ļautu panākt sistēmiskas pārmaiņas.** Reformām šajā jomā ir vajadzīgs laiks, lai sasniegtu izmērāmus rezultātus. Šajā kontekstā jāatzīmē, ka uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas joprojām nav pietiekami attīstītas. Lai gan daudzas reformas paredz ieviest uzraudzības sistēmas un ietekmes novērtējumus, tie bieži vien vēl nedarbojas. Tas ierobežo spēju novērtēt efektivitāti, jo īpaši to, vai tiek sasniegtas nepietiekami pārstāvētās grupas, un vājina pierādījumu bāzi politikas pielāgošanai. Turklāt publiskie ieguldījumi izglītībā un apmācībā kā daļa no IKP pēdējos gados ir samazinājušies, aktualizējot to, cik svarīgi ir nodrošināt, ka pieejamie resursi tiek izmantoti stratēģiski un efektīvi. Ņemot vērā minēto, savstarpējām mācībām ES līmenī un ES finansēšanas instrumentiem var būt svarīga papildinoša nozīme reformu izstrādes atbalstīšanā, uz kvalitāti orientētu ieguldījumu stiprināšanā un ilgtermiņa rezultātu uzlabošanā.

**Nodarbinātības komiteja 29. un 30. aprīlī ikgadējo daudzpusējās uzraudzības darbību ietvaros pārskatīja progresu, kas panākts, īstenojot 2025. gada konkrētām valstīm adresētos ieteikumus par dalību darba tirgū un prasmju neatbilstību, darbaspēka nodokļiem, darba tirgus segmentāciju un sociālo dialogu.** Pārskatīšana parādīja, ka dalībvalstis veic pasākumus, lai risinātu kopīgas strukturālas problēmas, tostarp darbaspēka un prasmju trūkumu, zemu dalību darba tirgū konkrētu grupu vidū, pastāvīgu segmentāciju un nepieciešamību stiprināt sociālo dialogu un koplīguma sarunas. Lai gan ierosinātie pasākumi bieži vien bija būtiski un dažos gadījumos tālejoši, daudzi no tiem joprojām ir agrīnā īstenošanas posmā, un būs vajadzīgs laiks, kā arī stingra uzraudzība un izvērtēšana, lai pilnībā novērtētu to efektivitāti.

- **Kopumā pārskatīšanā tika secināts, ka darba tirgi kopumā darbojas labi, bet strukturālā neefektivitāte joprojām ierobežo gan iekļautību, gan efektīvu darbaspēka sadali.** Daudzās dalībvalstīs sievietes, jaunieši, gados vecāki darba ņēmēji, mazprasmīgas personas, personas ar invaliditāti un migrantu izcelsmes personas joprojām nav pietiekami integrētas nodarbinātībā. To nepietiekamā pārstāvība joprojām negatīvi ietekmē darbaspēka piedāvājumu, jo īpaši ņemot vērā demogrāfisko novecošanu, pastāvīgo darbaspēka trūkumu un ierobežoto reģionālo mobilitāti. Tas liecina, ka, neraugoties uz pozitīviem kopējiem rezultātiem, darba tirgi vēl pilnībā neizmanto pieejamo cilvēkkapitālu un ka ir vajadzīgi turpmāki mērķtiecīgi un neatlaidīgi centieni, lai nodrošinātu, ka uzlabojumi sniedz iekļaujošākus rezultātus.

- Darbaspēka trūkums un prasmju neatbilstība joprojām ir ievērojama un norāda uz strukturālām atšķirībām starp darbaspēka piedāvājumu un pieprasījumu.** Lai risinātu šīs problēmas, ir vajadzīgi ne tikai efektīvi pielāgošanas mehānismi, bet arī ciešāka koordinācija starp darba tirgu un izglītības politiku. Dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai stiprinātu aktīvu darba tirgus politiku, tostarp uzlabojot palīdzību darba meklējumos, karjeras konsultēšanu un integrētāku pakalpojumu sniegšanu, jo īpaši izmantojot pārstrukturētus valsts nodarbinātības dienestus un vienas pieturas aģentūras pieejas. Darba devēju un apmācības sniedzēju sadarbības stiprināšana, kam pamatā ir rūpīga prasmju apzināšana, kļūst par galveno nosacījumu, lai nodrošinātu, ka prasmju attīstībā tiek reagēts gan uz pašreizējo darbaspēka trūkumu, gan ņemtas vērā nākotnes darba tirgus vajadzības. Turklāt tika konstatēts, ka ārvalstu talantu piesaistīšana un profesionālo kvalifikāciju atzīšanas uzlabošana ir svarīgi papildu rīki darbaspēka trūkuma novēršanai.
- Papildus piemeklēšanas mehānismiem būtisks veicinošs faktors joprojām ir piekļuves uzlabošana pakalpojumiem, kas spēj palielināt dalību darba tirgū.** Pirmsskolas izglītības un aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamībai ir būtiska nozīme, lai atbalstītu dalību darba tirgū, jo īpaši sievietēm un personu, kurām ir aprūpes pienākumi, vidū. Kvalitatīva pirmsskolas izglītība un aprūpe arī palīdz uzlabot ilgtermiņa rezultātus, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem, atbalstot izglītības iegūšanu un prasmju attīstību nākotnē. Plašākā nozīmē pārskatīšanā tika uzsvērts, cik svarīgi ir apvienot aktivizācijas politiku ar pienācīgiem atbalsta pakalpojumiem, jo dažas personas joprojām saskaras ar praktiskiem šķēršļiem, kas saistīti ar nabadzību, aprūpes pienākumiem vai citu neaizsargātību un kas ierobežo viņu spēju pilnībā piedalīties darba tirgū.

- **Vienlaikus izglītības, apmācības un prasmju pilnveides politikai joprojām ir centrāla nozīme prasmju neatbilstību novēršanā un statusa maiņas darba tirgū atbalstīšanā.** Tās efektivitāte ir atkarīga ne tikai no pieejamības, bet arī no atbilstības un pieejamības visa mūža garumā. Tika uzsvērti pasākumi profesionālās mobilitātes un pastāvīgas apmācības veicināšanai, tostarp iniciatīvas, kas vērstas uz MVU, un centieni atbalstīt darbaspēka pielāgošanos saistībā ar tehnoloģiskajām pārmaiņām, tostarp pieaugošo MI izmantošanu. Šajā kontekstā valsts nodarbinātības dienestiem un sociālajiem partneriem ir svarīga loma jaunu vajadzību apzināšanā, apmācības pieejamības atvieglošanā un statusa maiņas darba tirgū atbalstīšanā, jo īpaši personām neaizsargātās situācijās.
- **Lai pārvarētu šo izaicinājumus, ir vajadzīgs turpmāks progress arī darba tirgus segmentācijas novēršanā un jānodrošina, ka darbaspēka nodokļi atbalsta iekļaujošus nodarbinātības rezultātus.** Pastāvīga segmentācija veicina dažu grupu nepietiekamu pārstāvību, pastiprinot gan šķēršļus ienākšanai tirgū, gan atšķirības darbvietu kvalitātē. Politikas satvaros ir grūti līdzsvarot elastību darba devējiem un darba ņēmējiem, neveicinot darba tirgus polarizāciju, un tajos uzsver nepieciešamību uzlabot darba apstākļus un samazināt riskus darbvietu kvalitātei visos nodarbinātības veidos, tostarp izskaužot pārāk nestabilus vai sadrumstalotus darba režīmus. Darbaspēka nodokļi cieši mijiedarbojas ar šīm izpausmēm, un tiem ir svarīga nozīme, veidojot stimulus strādāt un pieņemt darbā. Pārskatīšana apstiprināja, cik svarīgi ir veidot tādas nodokļu sistēmas, kas atbalsta dalību darba tirgū un novērš bezdarba un neaktivitātes slazdu radīšanu, jo īpaši sievietēm un jauniešiem, vienlaikus nepastiprinot segmentāciju starp dažādiem nodarbinātības veidiem. Tāpēc, lai atbalstītu iekļaujošākus un labi funkcionējošus darba tirgus, joprojām ir būtiski nodrošināt saskaņotību starp darbaspēka nodokļiem un plašākiem darba tirgus mērķiem, tostarp rūpīgi novērtējot distributīvo ietekmi.

- **Transversāls jautājums, kas atkārtojas, ir saistīts ar nepieciešamību veikt pastāvīgu uzraudzību, lai novērtētu politikas izstrādes un īstenošanas ietekmi.** Vairākas dalībvalstis ir sākušas visaptverošas reformas, tostarp apjomīgas izmaiņas bezdarbnieka pabalstos vai valsts nodarbinātības dienestu struktūrās. Tomēr šīs reformas būs pastāvīgi jāuzrauga, lai novērtētu to efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz nepietiekami pārstāvētām grupām. Kopumā stabila uzraudzības instrumentu un sistemātisku ietekmes novērtējumu trūkums – gan *ex ante*, gan *ex post* – ierobežo spēju novērtēt, kuri pasākumi darbojas, paplašināt efektīvus pasākumus un vajadzības gadījumā pielāgot politiku. Tas joprojām ir galvenais šķērslis politikas efektivitātes uzlabošanai.
- **Visbeidzot, reformu efektivitāte šajās jomās ir atkarīga arī no sociālā dialoga kvalitātes un ieinteresēto personu iesaistes.** Labi funkcionējošam sociālajam dialogam un darba koplīguma slēgšanas sarunām ir būtiska nozīme dalības darba tirgū atbalstīšanā, atbilstības rezultātu uzlabošanā un segmentācijas novēršanā, nodrošinot, ka politikas pamatā ir darba ņēmēju un darba devēju vajadzības. Lai gan visas dalībvalstis atzīst to nozīmi, sociālā dialoga pasākumu struktūra, tvērums un efektivitāte dažādās valstīs ievērojami atšķiras. Vairākos gadījumos darba koplīguma slēgšanas sarunu tvēruma samazināšanās un arodbiedrību blīvums liecina par pamatu vājināšanos, savukārt darba devēju pārstāvība joprojām ir salīdzinoši stabila. Dažos gadījumos sociālo partneru iesaiste joprojām ir ierobežota, un pastāv risks, ka konsultācijas kļūst pārāk formālas un tādējādi samazinās to ietekme uz politikas izstrādi un īstenošanu. Tas uzsver, ka sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības jēgpilna un savlaicīga iesaiste ir būtiska ne tikai atbilstības nodrošināšanai, bet arī reformu kvalitātes, leģitimitātes un efektivitātes uzlabošanai. Spēju veidošanas centieni, tostarp ar ESF+ atbalstu, var palīdzēt stiprināt šos procesus, taču to ilgtermiņa ilgtspēja joprojām ir svarīgs apsvērums.

### 3.3. SPC horizontālie konstatējumi

**2026. gada Eiropas pusgada ciklā Komiteja rīkoja 11 pārskatīšanas par Padomes 2025. gadā sniegtajiem KVAI tajās politikas jomās, kuras ir tās kompetencē.** KVAI uzmanības centrā bija problēmas, kas pastāv konkrēti tādās jomās kā pensijas, veselības aprūpe, ilgtermiņa aprūpe un sociālā aizsardzība un sociālā iekļaušana, tostarp mājokļu pieejamība cenas ziņā un enerģētiskā nabadzība. Turklāt, pamatojoties uz sociālās konverģences sistēmu, kas izklāstīta 2026. gada vienotajā nodarbinātības ziņojumā, deviņas valstis, uz kurām attiecas otrā posma analīze, tika pārskatītas *EMCO* un *SPC* kopīgajos sociālās konverģences sistēmas pārskatos, aptverot arī 2025. gada KVAI, tostarp tos, kas saistīti ar mājokļu pieejamību cenas ziņā un enerģētiskās nabadzības problēmām. Visi pārskati par konkrētām valstīm balstījās uz attiecīgo dalībvalstu ziņojumiem par visnesenāk veiktajiem pasākumiem, un pēc tam minētos pasākumus izvērtēja pārējās dalībvalstis un Komisija.

**Pārskati par konkrētām valstīm, kas veikti 18.–19. martā un 21.–22. aprīlī, tika papildināti ar dažādiem daudzpusējās uzraudzības pasākuma horizontālajiem elementiem, izmantojot attiecīgās tematiskās diskusijas, kas tika organizētas SPC sanāksmēs.** Šajā sakarā SPC marta sanāksmē rīkoja padziļinātu tematisku diskusiju “Sociālās aizsardzības pielāgošana demogrāfiskajām pārmaiņām un pārmaiņām darba tirgū” saistībā ar pensiju, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes politiku. Komitejas aprīļa sanāksmē tika organizēta horizontāla diskusija par tematu “Atstumtības mājokļu jomā problēmas risināšana: piekļuve cenas ziņā pieejamiem, pienācīgiem un drošiem mājokļiem”. Horizontālo secinājumu pamatā ir konstatējumi, kas izriet no vienlaikus noritējušajiem valstu pārskatīšanas darbsemināriem un minēto diskusiju tematiskajiem secinājumiem.

- **Sociālās aizsardzības jomā bažas par fiskālo ilgtspēju daudzus gadus ir bijušas darba kārtības augšgalā kopā ar adekvātuma problēmām daudzās ES valstīs.** Straujā demogrāfiskā novecošana un mainīgā darba pasaule vēl vairāk apgrūtina sociālās aizsardzības adekvātumu un tās finansēšanu. Tematiskajā diskusijā tika pētīts, kādas stratēģijas var ieviest, lai nodrošinātu, ka sociālā aizsardzība efektīvi veicina noturīgu sabiedrību, un tās finansējums ir piemērots mainīgajām vajadzībām un resursu ierobežojumiem turpmākajos gados.

- **Sociālo pakalpojumu un naudas pabalstu mijiedarbība joprojām ir svarīgs aspekts.** Efektīva koordinācija un integrācija starp veselības aprūpes, ilgtermiņa aprūpes un pensiju sistēmām ir būtiska, lai uzlabotu sociālās aizsardzības ilgtspēju, godīgumu un taisnīgumu novecojošā sabiedrībā. Šāda integrēta pieeja ir īpaši atspoguļota nesenajās reformās, cenšoties panākt sinerģiju starp ieguvumiem un integrētu pakalpojumu sniegšanu, lai apmierinātu individuālās vajadzības un vairāk pievērstos aktivizācijai.
- **Vēl viens svarīgs sociālās aizsardzības reformu aspekts ir ieguldījumi profilaksē, lai veicinātu labas veselības un mūžizglītības pieejas, kuru mērķis ir ieguldīt cilvēkos visa mūža garumā.** Ar novecošanu saistītu problēmu risināšana un pasākumi, kuru mērķis ir veicināt veselīgas un aktīvas vecumdienas un ilgāku darba mūžu, apvienojumā ar pensiju reformām, kuru mērķis ir palielināt stimulus atlikt pensionēšanos, ierobežot stimulus priekšlaicīgi pensionēties un attīstīt papildu pensijas, ir pamata pasākumi. Izšķiroša nozīme ir pensiju un ilgtermiņa aprūpes finansējuma dažādošanai un nodarbinātības iespēju stimulēšanai līdz aiziešanai pensijā un pēc tās. Sinerģija starp veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmām ir būtiska, lai uzlabotu izmaksu efektivitāti un apmierinātu pieaugošo pieprasījumu, ko rada – par laimi – paredzamā mūža ilguma pieaugums.
- **Turklāt, lai risinātu problēmas saistībā ar piekļuvi pabalstiem un pakalpojumiem, sociālās aizsardzības sistēmām būtu jāpielāgojas jaunajai situācijai darba tirgū saskaņā ar ieteikumu par piekļuvi sociālajai aizsardzībai.** Gatavojot reformas, ir jāņem vērā savstarpējās saiknes starp ekonomikas, fiskālo, nodarbinātības politiku un sociālās aizsardzības sistēmu, kā arī digitalizācijas nozīme efektivitātes uzlabošanā, savukārt ar digitālo plaису saistītie riski būtu pienācīgi jānovērš. Dalībvalstis risināja savas problēmas, reaģējot uz konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem ar attiecīgiem pasākumiem, un tām izdevās panākt zināmu progresu. Ir sperti svarīgi soļi, uzvaru liekot uz stabilu politikas kontekstu un daudzlīmeņu pienākumiem.

- Pārskatos tika uzsvērts, ka veselības aprūpes pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot primāro veselības aprūpi un profilaksi, kā arī nodrošināt ilgtspējīgu veselības aprūpes darbaspēku, ir būtiski, lai sasniegtu labākus rezultātus veselības jomā un uzlabotu piekļuvi un noturību.** Profilakse un plašāka e-veselības risinājumu izmantošana, šķiet, ir galvenie faktori, lai nodrošinātu finansiālo ilgtspēju. Reformu mērķis ir paradigmas maiņa no reaktīvas uz proaktīvu veselības aprūpi; vienlaikus tiek apsvērti arī mēģinājumi padarīt stingrākus slimības pabalstu noteikumus. Ir plānoti dažādi ieguldījumi veselības infrastruktūrā, izmantojot ANM un citu ES finansējumu, un vienlaikus joprojām varētu apsvērt turpmākus centienus stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību, jo īpaši attiecībā uz veselības aprūpes darbaspēku.
- Ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamības un cenas pieņemamības uzlabošana tiek īstenota, veicot reformas, kurām ir vairāk uz personu vērstas un kopienā balstītas pieejas, tostarp aprūpi mājās un dienas aprūpi, paplašinot finansējumu ar obligātās apdrošināšanas palīdzību, kā arī veicot pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot aprūpes darbvietu pievilcību un saglabāšanu nozarē.** Dalībvalstis ievieš stipendiju programmas, meklē efektīvākas darba organizācijas iespējas ar daudzdisciplīnu grupām un labākus darbaspēka sadales plānošanas mehānismus, uzlabo profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, tostarp, lai atbalstītu trešo valstu valstspiederīgo un mobilā darbaspēka ātrāku integrāciju, kā arī izpēta pasākumus kvalitatīvu darbvietu, tostarp darba un privātās dzīves līdzsvara, jomā. Ir ieviesti pasākumi neformālo aprūpētāju atbalstam, piemēram, aprūpes atvaļinājumi, izpratnes veicināšana par tiesībām un aprūpētāju atbalsta dotācijas. Tomēr joprojām pastāv tādas problēmas kā nepieciešamība risināt pieaugošās vajadzības un novērst reģionālās atšķirības. Laba koordinācija starp veselības aprūpi un ilgtermiņa aprūpi, preventīvas pieejas, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmu efektivitātes uzlabošana un to ilgtspējīga finansējuma nodrošināšana ir vienas no galvenajām politikas svirām, kas vajadzīgas, lai stiprinātu noturību un efektīvi reaģētu uz pieaugošajām demogrāfiskajām un aprūpes problēmām.

- Lai risinātu pensiju sistēmu fiskālās ilgtspējas jautājumu, vienlaikus saglabājot adekvātumu demogrāfisko pārmaiņu kontekstā, ir izpētītas dažādas iespējas, piemēram, faktiskā pensionēšanās vecuma palielināšana, darba mūža paildzināšana ar darba tirgus pasākumiem un stimuliem pensiju sistēmā un finansējuma dažādošana.** Diversifikāciju cita starpā var panākt ar reformām, kas, kā paredzams, palielinās iemaksas fondētajās pensijās, lai saglabātu adekvātu pabalstu līmeni, stiprinot aroda pensijas un nodrošinot privātā sektora pensiju nodrošinātājiem plašākas ieguldījumu iespējas. Sociālā ilgtspēja un līdz ar to atbilstība joprojām ir svarīga, un dalībvalstis plāno saglabāt šo pieeju, lai izvairītos no nabadzības vecumdienās un nodrošinātu adekvātus ienākumus vecumdienās.
- Attiecībā uz sociālo iekļaušanu – mājokļu jomā pieaug problēmas, tāpēc tika apkopota informācija par nesenajiem valstu pasākumiem vai reformām, kuru mērķis ir risināt ar atstumtību mājokļa jomā saistītās problēmas.** Tika pētīts, cik lielā mērā ienākumu atbalsta politika un sociālo, nodarbinātības un veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana palīdz novērst atstumtību mājokļa jomā un atbalsta bezpajumtniekus. Dalībvalstis apsvēra iedzīvotāju grupas, kuras nesamērīgi skar ierobežota piekļuve cenas ziņā pieejamiem mājokļiem vai atstumtība mājokļa jomā, un ir veikti vai ir paredzēti īpaši pasākumi, lai reaģētu uz neaizsargātās situācijās esošu iedzīvotāju grupu vajadzībām.

- Pārskatos tika konstatētas līdzības starp dalībvalstīm attiecībā uz neaizsargātām grupām: daudzas dalībvalstis minēja jauniešus, cilvēkus, kuriem ir garīgās veselības problēmas vai kuri pārmērīgi lieto atkarību izraisošas vielas, migrantu izcelsmes personas, kā arī konkrētas grupas, piemēram, personas pēc laulības šķiršanas.** Daži ziņoja par problēmām saistībā ar teritoriālo plaisu, uzsverot īstermiņa īres fenomenu tūrisma teritorijās, kas ierobežo iedzīvotāju dzīvojamo fondu. Vairākas valstis ziņoja par valsts stratēģijām bezpajumtniecības apkarošanai, daudzas no tām piemēroja pieeju “mājoklis pirmajā vietā”, taču tika minēti arī citi interesanti piemēri, kuru pamatā ir cita loģika – “nodarbinātība pirmajā vietā”, kas papildināta ar atbalstu mājokļu jomā. Piedāvājuma trūkuma problēma tiek uzskatīta par galveno šķērslī, kas kavē cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanu, un tas prasa ievērojamus ieguldījumus šajā nozarē, jo īpaši, lai paplašinātu sociālo mājokļu iespējas. Lai papildinātu cenas ziņā pieejamu sociālo mājokļu būvniecību reģionos ar augstām īpašuma cenām, ir piemēroti vai apsvērti mājokļa pabalsti un pagaidu īres subsīdijas visneaizsargātākajām māsaimniecībām. Citi ziņoja par pieejamā piedāvājuma aktivizēšanu un atbalstu cilvēkiem mājokļu atrašanā, nodrošinot īrnieku stingrāku aizsardzību, kas sniedz īrniekiem lielāku stabilitāti.
- Enerģētiskā nabadzība joprojām ir strukturāla problēma daudzās ES valstīs gan ziemā, gan vasarā.** Ziņoto pasākumu klāstā ir politikas satvaru un mērķtiecīgu dotāciju kombinācijas. Renovācija labākai energoefektivitātei ir būtiska enerģētiskās nabadzības strukturālo pamatcēloņu novēršanā, jo tā pastāvīgi samazina enerģijas pieprasījumu un līdz ar to arī izdevumus par enerģiju. Tomēr atbilstošas privātās investīcijas varētu būt īpaši sarežģītas tiem, kas dzīvo nabadzībā. Risinājumi jārod ārpus vispārējām shēmām, ar atbalsta pasākumiem mērķtiecīgāk pievēršot uzmanību neaizsargātām māsaimniecībām, tostarp, nodrošinot labu koordināciju ar sociālo sektoru un sniedzot konsultācijas, lai uzlabotu energoprātību un finansiālo atbalstu.

- **Sociālās iekļaušanas jomā joprojām pastāv problēmas, ņemot vērā bērnu nabadzību. Lai novērstu un samazinātu bērnu nabadzību, kā arī likvidētu šķēršļus vecāku nodarbinātībai, ir vajadzīga plaša un holistiska pieeja.** Svarīgs elements ir kvalitatīvas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšana, sniedzot īpašu atbalstu bērniem no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides. Pašreizējo pasākumu mērķis ir novērst izglītības rezultātu pastāvīgu pasliktināšanos, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, kā arī veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem un mazināt nelabvēlīgos apstākļus sociālekonomiskās izcelsmes dēļ, tostarp valodas problēmas. Reformām ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi kvalitātē, kā arī pirmsskolas izglītības un aprūpes vietu kopējā skaitā, ko papildina juridiskas tiesības uz visas dienas aprūpi un izglītību bērniem pamatskolā. Kopumā ir būtiski rūpīgi uzraudzīt īstenošanu, lai atbalstītu turpmāku politikas attīstību, tostarp rastu risinājumus ilgtspējīgam finansējumam.

**Lielākajā daļā pārskatu bija novērtēta iepriekšējos Eiropas pusgada ciklos veiktā KVAI īstenošana, kas liecina, ka konstatētās problēmas pastāv jau ilgi un ir strukturālas.** Diskusijas parādīja, ka dalībvalstis, par kurām tika sagatavots pārskats, atzīst konstatētās problēmas un īsteno konkrētas darbības, lai tās izpētītu un sagatavotu atbilstošas politiskas reakcijas. *SPC* atzinīgi novērtēja paziņotos pasākumus un pozitīvi vērtē dalībvalstu centienus. Tajā pašā laikā diskusijas Komitejā liecina, ka būs vajadzīgas turpmākas darbības, lai pilnībā izpildītu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu prasības, jo daudzos gadījumos paziņotie pasākumi vēl nav īstenoti, savukārt citos gadījumos likumdošanas process ir agrīnā posmā.

## **Pielikumi**

1. *EMCO-SPC* 2026. gada sociālās konverģences pārskatu secinājumi par konkrētām valstīm.
2. *EMCO* 2026. gada daudzpusējās uzraudzības pārskatu secinājumi par konkrētām valstīm.
3. *SPC* 2026. gada daudzpusējās īstenošanas pārskatu secinājumi par konkrētām valstīm.